

Ref.nr.:

Saksnr: 200801326

Dato:

VERNEPLAN FOR BRUVOLLHAGAN NATURRESERVAT I RINGSAKER KOMMUNE, HEDMARK FYLKE

1 FORSLAG

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette frem forslag til verneplan for Bruvollhagan naturreservat i Ringsaker kommune, Hedmark fylke. Fredningen utgjør et areal på ca. 3,1 dekar der alt er privat grunn.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Bruvollhagan naturreservat har en spesiell forekomst av bergarten Moelvtillitt med særskilt naturhistorisk verdi. Tillitt er en sjelden bergart på internasjonal basis, og den lette adkomsten tilsier at området har en stor vitenskaplig og pedagogisk verdi. Naturreservatet skal bidra til bevaring av målet i § 33, bokstav e. På denne bakgrunn foreslås området vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf § 37 og § 62.

1.2 Verneverdier

Moelvtillitten stammer fra pre-kambrisk tid, dvs. at den er 550-700 millioner år gammel. Tillitter finnes på de fleste kontinenter, men forekomsten i Bruvollhagan naturreservat ligger lett tilgjengelig. Slik vil området ha en svært stor verdi for forskning og undervisning. Lokaliteten er vurdert å være internasjonalt verneverdig for framtidige vitenskapelige studier, relevant for å forstå jordens klimatiske historie og utviklingen av liv og av fin kvalitet.

1.3 Andre interesser

Det er lagt ut 3 boligtomter i området, og det i går en lavspent kraftlinje med 2 stolpepunkter innenfor reservatet. Forskriftsforlaget ivaretar drift og vedlikehold av kraftlinje.

1.4 Trusler mot verneverdiene

Området er truet av utbygging til boligformål. Dette vil kunne medføre sprengning og uttak av masser til tomter, grøfter og vegger, evt. påfylling av masser. Dette vil kunne fjerne hele eller deler av fjellblotningen.

1.5 Planstatus

Det foreslåtte naturreservatet er i kommuneplanens arealdel vist til som byggeområde –

boligområde med plankrav. Det foreligger reguleringsplan for området. Området som tilrås fredet er i reguleringsplanen vist til som boligområde.

2 SAKSBEHANDLING

2.1 Bakgrunn

I St.meld. nr. 68 (1980-1981) Vern av norsk natur, er det lagt vekt på at det skal sikres et representativt utvalg av variasjonsbredden i norsk natur. Målsettingene om vern av norsk natur er senere videreført gjennom flere stortingsmeldinger og behandlinger i Stortinget.

I følge St.meld. nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, er vern av et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner et nasjonalt resultatmål. Fredningen av Bruvollhagan naturreservat er et ledd i dette arbeidet.

2.2 Saksgang

Arbeidet med fredning av området i Bruvollhagan ble meldt oppstartet i brev fra fylkesmannen i Hedmark av 22.1.2007. Fylkesmannen mottok 2 kommentarer på oppstartsvarslet, som begge er tatt hensyn til i forslaget.

Fredningsforslaget ble deretter sendt direktoratet for naturforvaltning (DN) for faglig gjennomgang. Verneforslaget ble så sendt til 68 instanser på lokal og sentral høring den 28.9.2007, i samsvar med saksbehandlingsreglene etter naturvernloven (Rundskriv T-3/99). Fylkesmannen mottok 9 høringsuttalelser, og oppsummering og tilråding etter høring ble oversendt DN ved brev av 28.2.2008.

3 VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Grenseendringer

Grensen er justert noe etter høring for å sikre adkomsten til nye boligområder, og for å sikre tilstrekkelig areal til vedlikehold av eksisterende veger uten at dette i vesentlig grad går på bekostning av verneverdiene.

3.2 Forskriftsendringer

Det foreslås noen tilpasninger i forskriftene på grunnlag av innkomne høringsuttalelser, jf. nærmere gjennomgang i kapittel 5. Forskriften er etter høring tilpasset ny mal for forskrifter etter ny naturmangfoldlov av 19. Juni 2009.

4 FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet. Det har ikke framkommet noe ønske fra Ringsaker kommune om å overta forvaltningsansvaret for naturreservatet.

Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen samt merking av grenser og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 32. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av utarbeiding av forvaltningsplaner og etablering av oppsyn og skjøtsel vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

5 MERKNADER TIL VERNEPLANEN

I tillegg til berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommunen og andre fylkesinstanser, har følgende organisasjoner og instanser hatt planen til uttalelse:

BoligPartner AS, Ekreskogen Vel, Eidsiva Energi, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, Hedmark geologiforening, Hedmark jeger- og fiskerforbund, Mjøsen Skog BA, NHO Reiseliv Innlandet, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk bonde- og småbrukerlag Norges vassdrags- og energidirektorat – Region øst, Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen – Hedmark vegkontor, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Statens Kartverk, Statens navnekonstulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådene Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinerådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt - Universitetet i Oslo, Universitetet i Oslo - Naturhistorisk museum og Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser. Ringsaker kommune støtter verneforslaget. Fylkeskommunen og grunneier har ikke uttalt seg til verneforslaget.

5.1 Generelle merknader til verneforslaget

Ringsaker kommune slutter seg til forslaget. NHO Reiseliv Innlandet, Statens vegvesen, Statens landbruksforvaltning, og Norsk institutt for skog og landskap har ingen merknader til verneforslaget.

Norges orienteringsforbund viser til at området brukes til orienteringssidrett, men fordi naturreservatet har et begrenset areal, vil ikke fredningen få betydning for orienteringsaktiviteten i området.

Universitetet i Oslo – Naturhistorisk museum mener det er viktig å ta vare på denne forekomsten av Moelvtillitt og at området vil være et naturlig ekskursjonsmål for geologistudenter.

Bergvesenet har ingen merknader til verneforslaget, men har faglige innspill til skjøtelsiltak for å bevare bergartsblotningene for framtida.

Fylkesmannen tar til etterretning Bergvesenets faglige innspill til skjøtselstiltak for å bevare bergartsblotningene for framtida.

Direktoratet for naturforvaltning viser til fylkesmannes kommentar.

Miljøverndepartementet viser til at skjøtsel er viktig for å ivareta verneverdiene. Departementet vil be fylkesmannen har til løpende vurdering behovet for om det bør lages en spesiell skjøtelsesplan.

5.2 Merknader til bestemmelser og avgrensning

5.2.1 Fredningsbestemmelsene

Eidsiva Nett AS forutsetter at kraftlinja gjennom området kan vedlikeholdes og feilrettes.

Fylkesmannen foreslår at merknaden fra Eidsiva Nett AS imøtekommes ved at det i den foreslåtte forskriftens § 4 tas inn et nytt punkt 2 som tillater vedlikehold av kraftlinja. I forbindelse med boligutbyggingen som skal skje i området, bør det likevel vurderes om kraftlinja kan legges om slik at den i framtida kommer utenfor et eventuelt naturreservat.

Direktoratet for naturforvaltning viser til høringsuttalelsene fra Eidsiva Nett AS om hjemmel for vedlikehold av kraftlinja. I samsvar med nyere maler for fredningsforskrifter for naturreservater foreslår DN at § 4 Generelle unntak, punkt 2, skal ha følgende ordlyd:

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

”2.

- a. *Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Bruk av motorisert transport krever særskilt tillatelse, jf. § 5 nr. 2.*
- b. *Nødvendig istandsetting ved akutt utfall. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.*
- c. *Oppgradering/fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til fredningsformålet. Bruk av motorisert transport krever særskilt tillatelse jf. § 5 nr. 1.”*

Tilsvarende mener DN at det bør innføres en ny spesifisert dispensasjonsbestemmelse:

§ 5 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- 1. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 nr. 2 a og c.*
- 2. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4 nr. 2 c.”*

Miljøverndepartementet støtter direktoratets forslag til endring i forskriften, og viser til at forskriften er oppdatert etter ny mal som følge av ny naturmangfoldlov. Innholdet i forslaget fra DN er ikke endret, men ferdsel er skilt ut i eget punkt og nummereringen av forskriften er endret som følger:

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

1. Drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.
2. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene er ikke til hinder for:

3. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Det skal i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4 nr. 2.
2. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppgradering/fornyelse av kraftledninger, jf. § 4 nr. 2 og § 7 nr. 1, og drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, jf. § 4 nr. 1.

Miljøverndepartementet viser også til følgende:

1. Bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (linjer, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 6-7.

I forbindelse med vedlikehold vil det kreves særskilt tillatelse for motorferdsel fra forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Det presiseres at forvaltningsmyndigheten vil kunne gi tillatelser av lengre varighet på bestemte vilkår, slik at det ikke må søkes for hvert enkelt tilfelle. Unødig tungvint drift og vedlikehold kan på denne måten unngås, samtidig som forvaltningsmyndigheten kan sikre en mest mulig skånsom motorisert ferdsel i forhold til verneverdiene.

2. Bestemmelsene presiserer at tiltakshaveren kan foreta nødvendig istandsetting ved akutte utfall av anleggene. Ved akutte feil på anleggene kan det oppstå behov for umiddelbar reparasjon av installasjoner som medfører bruk av motorkjøretøy. I slike akutte tilfeller vil det ikke være tid til å innhente tillatelse til bruk av motorkjøretøy i verneområdet, dersom den nødvendige motorferdselen ikke allerede er tillatt i allerede gitt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. I slike tilfeller forutsettes det at motorferdsel skjer mest mulig skånsomt, og at det snarest mulig i ettertid meldes fra til ansvarlig forvaltningsmyndighet for verneområdet.

3. Oppgradering og/eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt er tillatt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet. Bestemmelsen omfatter tilfeller hvor det oppføres andre typer master, ved oppsetting av større master eller opphenging av nye linjer m.v. som endrer anleggets egenskaper i forhold til hva det er gitt konsesjon til å etablere, og når endringen ikke innebærer en vesentlige fysisk endring i forhold til formålet med vernet. Eksempel på tiltak kan være endring av driftsspennning eller linetykkelse. Oppgraderinger som inne-

bærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.

4. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under ovennevnte, skal behandles etter søknad. Med dette siktes til tilfeller hvor oppgraderingen eller fornyelsen kan innebære en vesentlig fysisk endring i strid med verneformålet. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet, vil være en konkret vurdering av tiltakets samfunnsmessige betydning satt opp mot hensynet til verneformålet i det enkelte tilfelle. Det antas at slike dispensasjoner under normale omstendigheter vil kunne gis. Hensikten med konkret søknad er også å etablere en kontakt i forkant mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak slik at mulige negative konsekvenser for verneformålet som følge av anlegget i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Ved vurderingen skal det legges vekt på tiltakshaverens plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

5.2.2 Avgrensning

Fylkesmannen konstaterer at det ikke er kommet merknader til den foreslåtte avgrensningen av naturreservatet. Etter at verneforslaget ble sendt på høring, har det vært foretatt oppmåling av området. For å sikre adkomsten til nye boligområder, og for å sikre tilstrekkelig areal til vedlikehold av eksisterende vegger uten at dette i vesentlig grad går på bekostning av verneverdier, er den foreslåtte grensa noe justert og noe mer detaljert enn den grensa som ble sendt på høring.

Direktoratet for naturforvaltning viser til fylkesmannens merknader, og støtter grensejusteringene.

Miljøverndepartementet slutter seg til fylkesmannens og direktoratets vurderinger og konklusjoner. Departementet vil bemerke at årsaken til at verneområdet er delt i to, skyldes behovet for å etablere en veiforbindelse til nye boligområder nord for naturreservatet. Todelingen innebærer ingen reduksjon av verneverdiene

Miljøverndepartementet

t i l r å r

Forskrift om verneplan for Bruvollhagan naturreservat fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1).